

La Conquista Breda

(Tweede Deel)

Mencía de Mendoza & Hendrik van Nassau

Compositie: Frank van der Kooij
Teksten: Ad van Rosmalen & Rebecca Nelemans
Dirigent: Pieter Zwaans

Daniëlle Sluijmers – mezzosopraan
Maarten Redeker – tenor
Franz von Chossy – piano, synthesizer
Bram Stadhouders – gitaar
Linde Verjans – viool
Thomas van Geelen – cello
Nina Morel – cello
Frans Jan van der Hoeven – bas
Desiree van Warmerdam – fluit
Martijn Rondel – klarinet
Frank van der Kooij – altsax
Mete Erker – tenorsax, sopraansax
Peter Broekhuizen – baritonsax
Joost Lijbaart – slagwerk, tubular bells

Saxofonist en componist Frank van der Kooij begon in 2013 aan het meerdelige werk *La Conquista Breda*. Op zaterdag 9 juli 2022 ging het tweede deel hiervan in première in de Nassau Kapel te Breda, uitgevoerd door The NDIO Orchestra, onder leiding van dirigent Pieter Zwaans. *Mencía de Mendoza & Hendrik van Nassau* is een stuk vol passie, liefde en politieke intrige, aan de vooravond van de opstand tegen Spanje en de Tachtigjarige Oorlog.

Het thema van dit tweede deel van *La Conquista Breda* is het huwelijk van de Spaanse Markiezin van Zenete (Mencía de Mendoza y Fonseca) en de Graaf van Nassau (Hendrik III). Het was een bijzonder huwelijk, niet alleen omdat het de politieke relaties tussen Spanje en De Nederlanden bekrachtigde, maar ook omdat het een huwelijk was uit genegenheid.

HET VERHAAL

De kern van het stuk zijn de drie zangen over “De lust van het denken, de diepte van de liefde, en de vreugde van het hart.” Mencía en Hendrik zingen elkaar hierin plagend en liefdevol, maar vooral ook intellectueel geladen toe. Wanneer Hendrik in 1538 sterft is Mencía ontroostbaar. Een jaar later vertrekt ze naar Spanje en neemt een jonge bastaardzoon van Hendrik mee om op te voeden. Ze is hierna nooit meer teruggekeerd naar de Lage Landen.

Daarnaast komen in het tweede deel van *La Conquista Breda* ook de voorafgaande huwelijken van Hendrik aan de orde. Het zijn politieke huwelijken die Hendrik sluit op de uitdrukkelijk wens van zijn gebiedende heren Filips de Schone en diens zoon Keizer Karel. Met het tweede huwelijk ontstaat de band van Nassau met Oranje: de neef van Hendrik, Willem van Nassau, erft via dit huwelijk namelijk het Prinsdom van Oranje.

BREDA

Mencía en Hendrik vestigen zich in Breda en de stad maakt een grote bloei door: economisch, politiek en vooral ook cultureel. Op het Kasteel van Breda zijn kunstenaars, denkers en schrijvers te gast. Mencía onderhoudt banden met alle belangrijke humanisten van die tijd en is zeer gesteld op Erasmus van Rotterdam. Zij werd toentertijd -ze is dan nog geen twintig jaar oud- beschreven als de interessantste en wijste vrouw van die tijd. Hendrik versterkt in die jaren zijn positie als belangrijke diplomaat en legeraanvoerder in het rijk van Keizer Karel.

Dreams in Front of the Oath Cross
Why Love Exists
Joy of the Heart
Desiderius
Lamentation of the Death of Hendrik

DREAMS IN FRONT OF THE OATH CROSS

Wanneer Hendrik 22 jaar oud is wordt hij opgenomen in de Orde van het Gulden Vlies en moet hij de eed zweren op het Eedkruis. Dat is een, op dat moment, honderd jaar oud gouden kruis dat een splinter van het Heilige Kruis van Onze Heer Jezus Christus bevat. In het lied vertelt Hendrik over een droom die hij had over het doden van een man en de twijfels die hij heeft. Telkens wordt hij in zijn droom door een verschillende personen tegengehouden om deze daad te voltrekken. Elk van de personen staat metaforisch voor één van de zeven deugden. Jason voor de moed, Jacob voor de rechtvaardigheid, Gideon voor matigheid, Salomon voor de wijsheid, Job voor het geloof, Christus voor de hoop en Hendrik zelf voor de liefde en de liefdadigheid.

WHY LOVE EXISTS

Om de banden tussen de Spaanse adel en de Zuidelijke Nederlanden te verstevigen, vraagt Keizer Karel aan Hendrik of hij wil trouwen met Mencía de Mendoza, Markiezin van Zenete. Mencía is dan 16 jaar oud; Hendrik is 41. Ze aarzelen beiden. Mencía twijfelt eraan of Hendrik intellectueel wel ontwikkeld genoeg is; tenslotte staat zij in de Christelijke wereld bekend als een dame van grote wijsheid en ontwikkeling. Hendrik is er niet zeker van of zij geen onwettige nakomeling is, maar vooral vraagt hij zich af of haar grote rijkdom wel in verhouding staat tot zijn eigen vermogen. Mencía daagt Hendrik uit om hiermee na te gaan of hij wel van haar niveau is. Hij probeert haar uitdaging met zijn vraag “Waarom bestaat liefde?” te pareren, maar Mencía is slim.

JOY OF THE HEART

Drie gezangen handelen over de groeiende genegenheid die Mencía en Hendrik voor elkaar voelen: *Lust of the Mind*, *Joy of the Heart* en *Depth of Love*; de lust van het denken, de vreugde van het hart en de diepte van de liefde. In *Joy of the Heart* zingen Mencía en Hendrik elkaar plagend toe. Zij doet een beroep op zijn verbeeldingskracht, maar hij blijft redeneren. In het eindduet vinden zij elkaar toch.

DESIDERIUS

Mencía bewondert Desiderius Erasmus van Rotterdam meer dan wie ook. Zij roept haar vrienden op om hun gewone denken en doen even te laten voor wat het is en samen tegen de keer in te gaan, zoals Erasmus ook deed. Juan Vives, Nicolas Olah en Maria van Hongarije kenden ook alle drie Erasmus en waardeerden hem evenzeer als Mencía dat deed.

LAMENTATION OF THE DEATH OF HENDRIK

Wanneer Hendrik sterft is Mencía ontroostbaar en zij weigert het woord ‘dood’ in verband te brengen met haar geliefde. Zij wil hem terug, om mee te spreken, om hem te strelen, om hem te kunnen kussen. Het is de diepte van de liefde in een klaagzang.

MARGARETHA AND THE FOOL & ICONOCLASTIC FURY

Margaretha and the Fool en *Iconoclastic Fury*, zijn twee stukken uit het eerste deel van *La Conquista Breda*, beiden met tekst van kunsthistoricus Rebecca Nelemans. Deze stukken spelen zich vroeger in de tijd af, net voorafgaand aan de geboorte van Willem van Nassau, die later de eerste aanvoerder van de opstand tegen Spanje zou worden. Deze verbeterde strijd tussen Willem van Oranje en Filips II van Spanje ging niet alleen om politieke macht en over de godsdienstvrijheid, maar was ook een strijd die zeer persoonlijk werd, omdat Willem van Oranje de beschermeling was van Keizer Karel V en Filips de zoon was van Karel.

